

Plačilne navade v Sloveniji

Poravnani računi – temelj dobrih poslovnih odnosov

With head and heart in finance

Poravnani računi – temelj dobrih poslovnih odnosov

Točnost je stvar bontona, čeprav se včasih nekaj zamude šteje tudi kot statusni simbol. »Akademiških petnajst« ali znameniti izrek Liz Taylor, da bo tudi na svoj pogreb zamudila, sta dva takšna primera, a z zamujanjem je treba ravnati nadvse previdno. To še posebej velja v poslovnem svetu, kjer so zamude in predvsem nepravočasno plačilo obveznosti med poslovnimi partnerji le redko sprejete z razumevanjem.

Pošteno plačilo za opravljeno delo je temelj, na katerem se gradijo zdravo gospodarstvo in dobri poslovni odnosi. A v praksi pogosto ni tako, razlogi za neplačila in zamude pri plačilih pa so zelo različni. Razlikujejo se glede na države, gospodarske panoge, poslovno kulturo in vrsto kupcev (pravne ali fizične osebe). V Sloveniji radi govorimo o dolgovih in plačilni nedisciplini, v poročilu, ki ga pravkar berete, pa bomo govorili o plačilnih navadah ter zapadlih terjatvah. Za boljši občutek bomo najpomembnejše rezultate raziskave primerjali s stanjem v državah zahodne in vzhodne Evrope, ki so bile prav tako zajete v podobno raziskavo.

Raziskava o plačilnih navadah

Poročilo je nastalo na podlagi raziskave o plačilnih navadah v Sloveniji ter z njimi povezanih izkušnjah podjetij, ki jo je za podjetje EOS KSI junija 2017 izvedla agencija za tržne raziskave. V raziskavi oziroma anketi, opravljeni po metodi CATI, je sodelovalo 200 slovenskih podjetij, izbranih po naslednjih kriterijih:

- letni prihodek od prodaje znaša najmanj 4,1 milijona evrov,
- podjetje ima 20 zaposlenih ali več.

Izbrana podjetja se ukvarjajo s trgovsko, storitveno in industrijsko dejavnostjo, na vprašanja pa so odgovarjali anketiranci, ki so na višjih vodstvenih položajih oziroma delovnih mestih, povezanih s finančnim poslovanjem, in imajo dober vpogled v obravnavano temo (izvršni direktorji, direktorji različnih finančnih oddelkov ...). V raziskavi smo se osredotočili le na poslovanje v segmentu B2B, torej prodajo med podjetji in ne prodajo končnim strankam oziroma fizičnim osebam, ki običajno blago ali storitve plačajo takoj oziroma plačujejo po predračunu.

Kakšne so primerjave odobrenih plačilnih rokov med Slovenijo in Evropo?

Kakšen je rok plačila v dnevih za pravne osebe?

SLOVENIJA

40 dni (46)*

VZHODNA EVROPA

40 dni (42)*

ZAHODNA EVROPA

36 dni (37)*

Slovenija se po tem kriteriju uvršča pred Madžarsko (41 dni), Španijo (44 dni) in Grčijo (52 dni), medtem ko je povprečni odobreni rok plačila za pravne osebe v Nemčiji, naši najpomembnejši zunanjetrgovinski partnerici, le 28 dni.

Vzhodna Evropa: Rusija, Poljska, Slovaška, Bolgarija, Romunija, Grčija, Madžarska, Hrvaška, Češka

Zahodna Evropa: Nemčija, Avstrija, Belgija, Velika Britanija, Španija, Francija, Švica

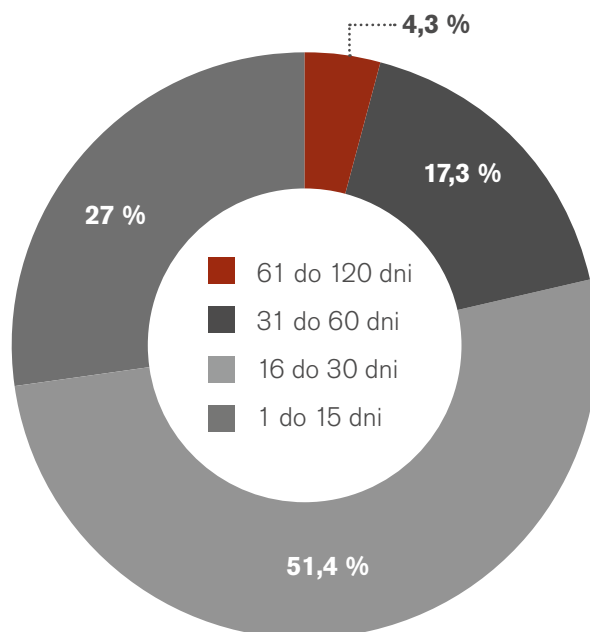
*Podatek v oklepaju je za leto 2016

Stanje in plačilni pogoji v Sloveniji

Plačilni roki med slovenskimi podjetji se gibljejo od 8 do 90 dni. Največ podjetij zahteva rok plačila od 16 do 30 dni (48 %) oziroma od 31 do 60 dni (34 %). V skladu z Zakonom o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1) plačilni rok med gospodarskimi subjekti ne sme biti daljši od 60 dni, razen če se stranki pisno dogovorita za daljši rok (npr. s sporazumom). Povprečni odobreni plačilni rok znaša 40 dni, kar je na ravni držav vzhodne Evrope in štiri dni več od rokov v državah zahodne Evrope (36 dni). Zanimivo je dejstvo, da **kar dobrih 90 % podjetij v prihodnosti ne načrtuje prilagoditev oziroma sprememb dolžine plačilnih rokov.**

78 % z zamudo plačanih računov je plačanih v prvih 30 dneh po zapadlosti računa. V 60 dneh po zapadlosti je plačanih 17 % računov, preostanek plačil pa podjetja čakajo tudi do 4 mesece.

Če to povežemo z dejstvom, da krajši plačilni roki povečajo delež pravočasno plačanih računov, kot kažejo rezultati raziskave v podjetjih v tujini ([European Payment Practices Survey](#)), priporočamo, da se skušajo podjetja s kupci dogovoriti za krajše plačilne roke, da ne popuščajo morebitnim pritiskom

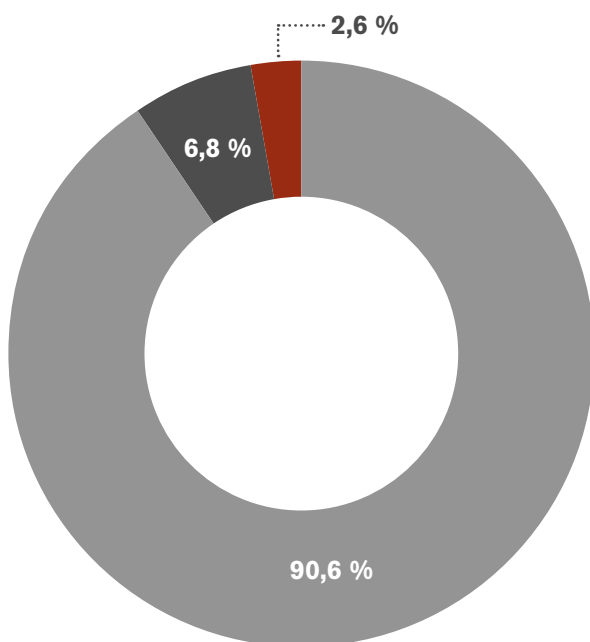

Čas po zapadlosti računov, v katerem so poravnane terjatve

za podaljšanje rokov ter tako dosežejo večji odstotek pravočasno plačanih računov.

Ne le, da podjetja tako hitreje pridejo do plačila, ampak se na ta način izognejo tudi dodatnemu delu in stroškom izterjave.

V veliki večini primerov podjetja v Sloveniji ne načrtujejo sprememb plačilnih rokov v bližnji prihodnosti

- Da, podaljšali bomo svoje roke plačil
- Da, skrajšali bomo svoje roke plačil
- Ne, trenutno ne načrtujemo nobenih prilagoditev svojih rokov plačil

Ali vaše podjetje v bližnji prihodnosti načrtuje prilagoditev rokov plačil?

Baza: vsi anketirani

Podjetje ima odločilen vpliv na plačilne roke

TOP 3 DRŽAVE s/z

KRATKI PLAČILNI ROKI in DOBRO PLAČILNO VEDENJE			DOLGI PLAČILNI ROKI in SLABO PLAČILNO VEDENJE		
Država	Plačilni rok	Delež pravočasno plačanih računov	Država	Plačilni rok	Delež pravočasno plačanih računov
Nemčija	28 dni	82 %	Grčija	52 dni	73 %
Švica	34 dni	82 %	Rusija	39 dni	73 %
Avstrija	34 dni	80 %	Romunija	39 dni	73 %

V Sloveniji se je delež pravočasno plačanih računov v primerjavi z letom 2016 izboljšal s 69 % na 72 %, a kljub temu še vedno zaostajamo tako za državami zahodne (80 %), kot tudi vzhodne Evrope (75 %).

Največji del z zamudo plačanih terjatev je plačan prvi mesec po zapadlosti plačilnega roka, medtem ko je v tujini to obdobje precej krajše. Slovenska podjetja svoje obveznosti v povprečju poravnajo v 31 dneh po zapadlosti računov. Povprečje grških podjetij znaša 28 dni, španskih 24 dni in bolgarskih 23 dni.

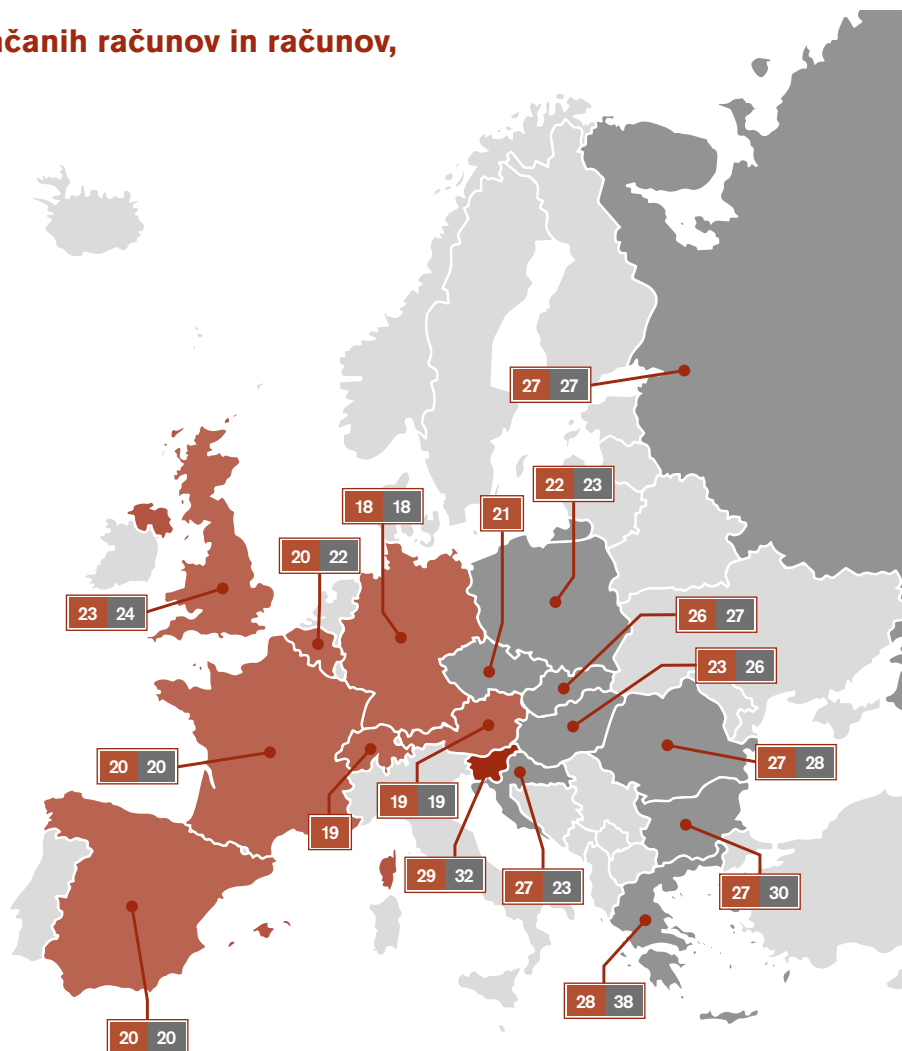

V Sloveniji se je delež pozno plačanih računov in računov, ki nikoli niso plačani, zmanjšal

	2017	2016
Slovenija	29 %	32 %
Zahodna Evropa	20 %	21 %
Vzhodna Evropa	26 %	27 %

Baza: vsi anketirani; podatki v dnevih; ni podatkov za Švico in Češko za leto 2016.

Anketa potrjuje ugotovitve raziskav v drugih državah in sicer, da se delež pravočasno plačanih računov povečuje. 53 % vprašanih namreč meni, da se je stanje v zadnjih 10 letih izboljšalo, 32 % pa, da je na približno enaki ravni, le 14 % podjetij je mnenja, da se je stanje poslabšalo.

Delež pozno plačanih in nikoli plačanih računov

■ so podatki za leto 2017, ■ pa za leto 2016

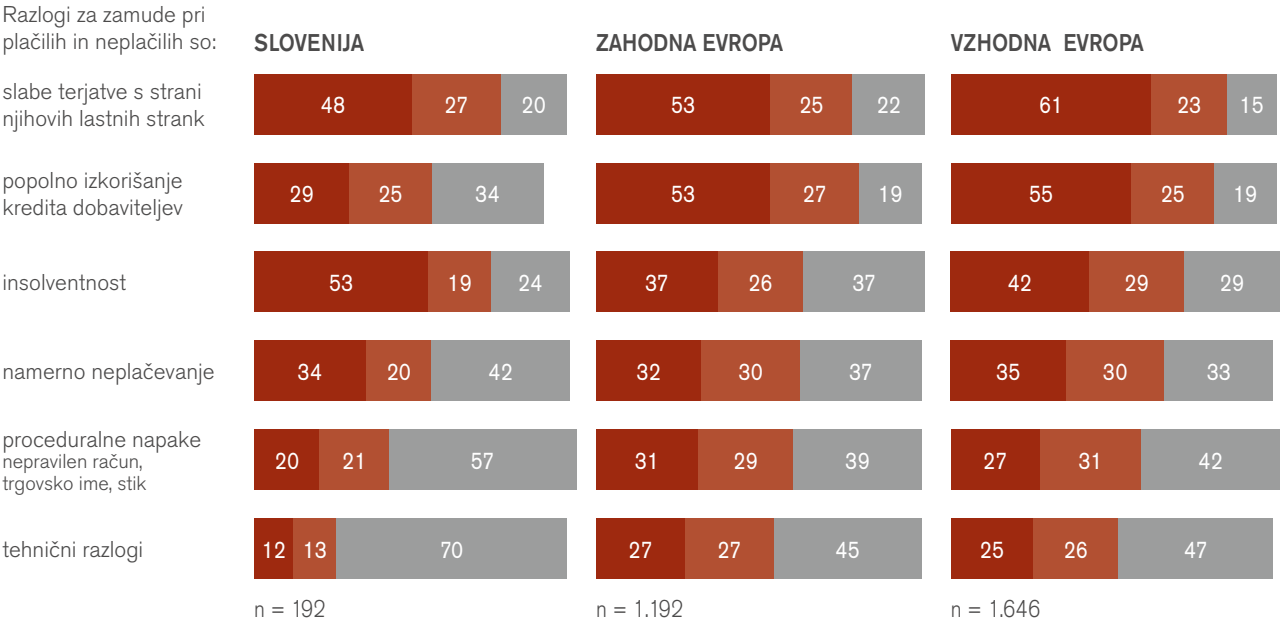
Zakaj podjetja ne plačajo svojih obveznosti?

Zanimivi so **razlogi za neplačevanje obveznosti oziroma plačevanje z zamudo**. Na prvem mestu je insolventnost podjetij (53 %), na drugem pa so kot razlog navedene **slabe terjatve s strani njihovih strank** (48 %), kar z drugimi besedami pomeni ustvarjanje verige zapadlih terjatev. Če podjetju ne plačajo njegove stranke, to ne bo plačalo svojim

dobaviteljem in morda gre tudi v tem iskati razloge za nizko raven občutka ogroženosti v Sloveniji. **Dobra tretjina podjetij (34 %) namenoma ne plača, 29 % pa izkorišča kredit dobavitelja**. Veliko bi k izboljšanju prinesla že odprava postopkovnih napak pri izdajanju računov, ki so v kar 20 % vzrok za prepozno ali sploh nikoli plačane obveznosti.

V veliki večini primerov podjetja v Sloveniji ne načrtujejo prilagoditve plačilnih obdobj v bližnji prihodnosti

Glavni razlog za zamude pri plačilih in neplačila so neplačane obveznosti lastnih strank podjetja, vendar vsako tretje podjetje domneva, da so zamude plačil namerne.

V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami v zvezi z razlogi za zamude pri plačilih ali za neplačila računov?
■ 1; 2 ■ 3 ■ 4; 5 Odstotki na lestvici do pet so: 1 = "Se popolnoma strinjam" in 5 = "Se sploh ne strinjam"

Baza: Vsi anketiranci z B2B strankami; podatki v %; odgovori "ni določeno" niso prikazani

Čeprav se ne počutijo ogrožene, pa podjetja vseeno čutijo vpliv slabih terjatev in zamud pri plačilih. Najpogosteje imajo likvidnostne težave (36 %), višje stroške obresti (29 %) in izpad dobička (21 %), posledica pa je tudi zmanjšan obseg investicij (13 %).

V primerjavi s Slovenijo je v tujini moč opaziti veliko večji vpliv neplačanih zapadlih terjatev na restriktivno kadrovsko politiko ter povečanje cen lastnih izdelkov in storitev, v katero je prisiljeno podjetje.

Težave za podjetja v preteklosti

Zamude s plačili imajo neposreden vpliv na gospodarsko rast, posledice pa se kažejo v tem, da vsako četrto podjetje v tujini zmanjšuje število naložb. To posredno vpliva tudi na izvozno naravnost podjetij v Sloveniji.

Kot rezultat slabih terjatev in zamud pri plačilih je podjetje v preteklosti doživelo

	SLOVENIJA	ZAHODNA EVROPA	VZHODNA EVROPA
izpad dobička	21 17 60	40 24 35	50 26 24
likvidnostne težave	36 16 48	35 21 44	42 23 34
višji stroški obresti	29 13 57	29 24 46	38 26 36
upad investicij oz. zaostanki naložb	13 16 69	22 22 56	27 30 42
povečanje cen kot posledica izpada plačil ali neplačil	6 10 81	18 23 58	23 32 44
restriktivna kadrovska politika	8 9 79	20 25 54	21 30 49
	n = 200	n = 1.385	n = 1.799

Med naštetimi posledicami za slabe terjatve in neplačila navedite, v kolikšni meri so le te vplivale na vaše podjetje.

1; 2

3

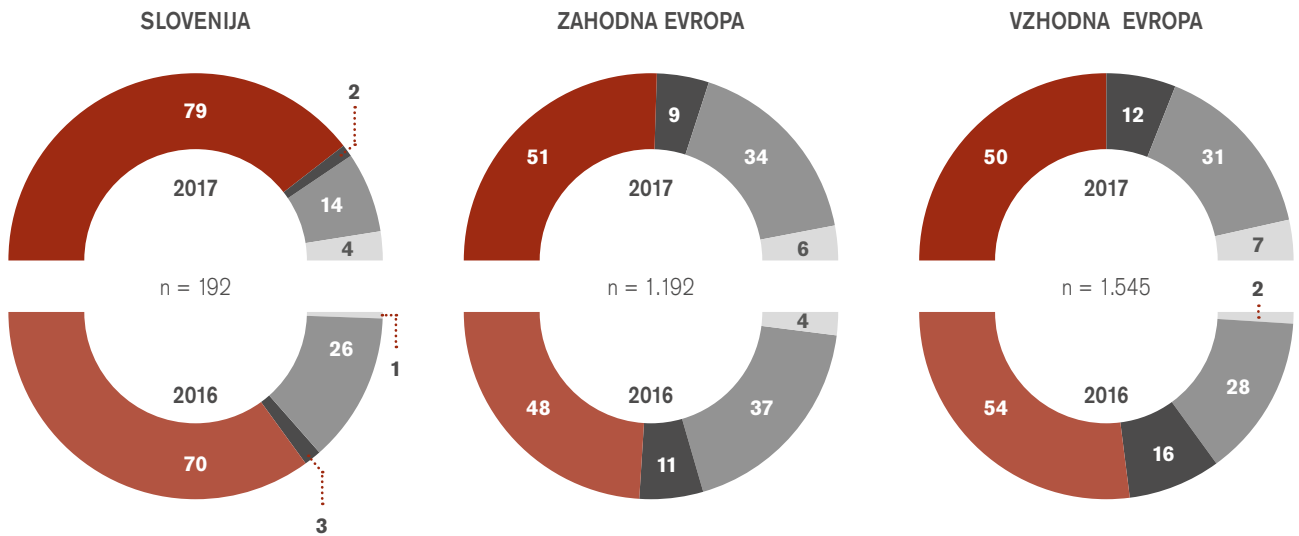
4; 5

 Odstotki na lestvici do pet so: 1 = "Se popolnoma strinjam" in 5 = "Se sploh ne strinjam"

Baza: Vsi anketiranci; podatki v %; odgovori "ni določeno" niso prikazani

Upravljanje terjatev

Delež podjetij, ki svoje terjatve upravljajo v kombinaciji ali izključno prek zunanjih ponudnikov, se je glede na leto 2016 zmanjšal.

Kako v vašem podjetju upravljate terjatve?

- Izključno interno
- Izključno prek zunanjih ponudnikov storitev
- Tako interno kot prek zunanjih ponudnikov storitev
- Nimamo standardiziranega postopka za nepravna plačila

Baza: Vsi anketiranci B2B

Različni pristopi k upravljanju terjatev v Sloveniji

Po rezultatih raziskave v Sloveniji skoraj 80 % podjetij samih upravlja svoje terjatve, 16 % podjetij pa delno ali v celoti svoje terjatve v upravljanje prepusti zunanjim ponudnikom, kakršno je podjetje EOS KSI.

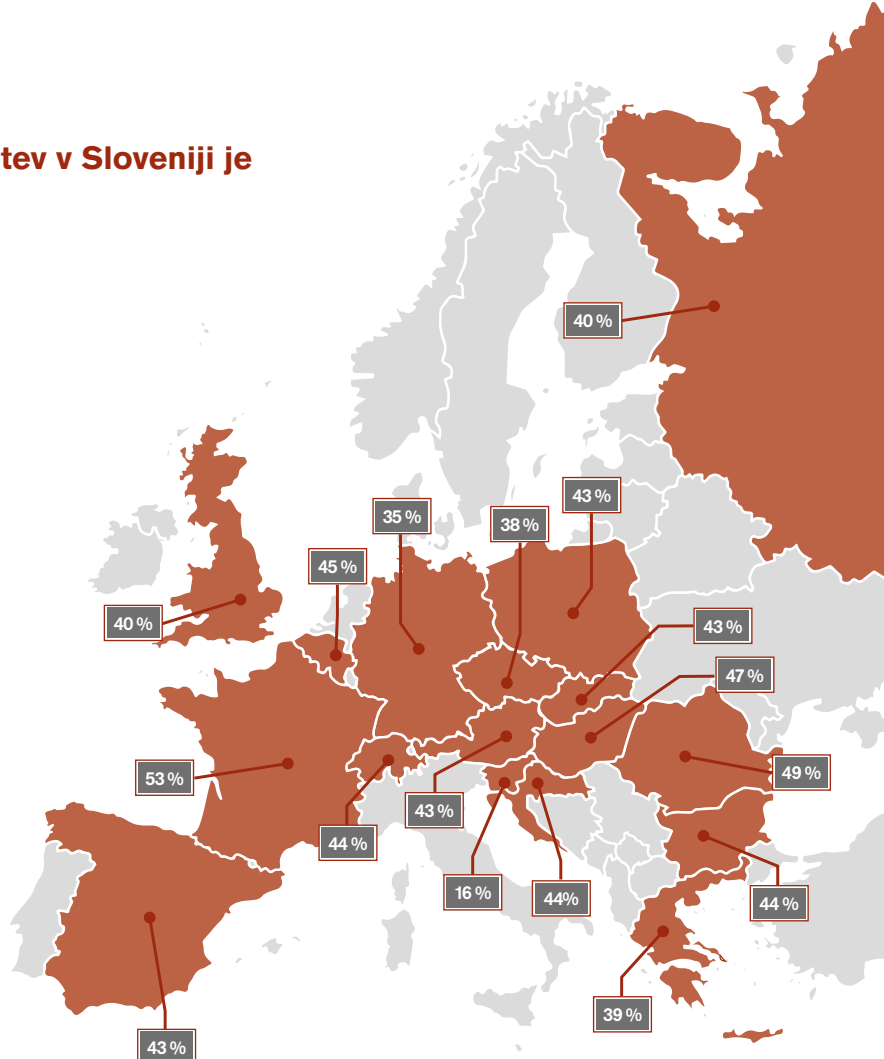
V zadnjem letu je v Sloveniji in tudi v večini evropskih držav, zajetih v raziskavi, delež zunanjega upravljanja terjatev upadel. Na specializirana podjetja za

upravljanje terjatev se podjetja z zapadlimi neplačanimi terjatvami obračajo različno zgodaj. Nekatera imajo že v pogodbah navedeno, da bodo v primeru neplačila terjatve predala svojim partnerjem, druga pa jih uporabijo šele, ko sama izčrpajo vse druge možnosti. Po izkušnjah strokovnjakov je v primeru neplačil priporočljivo čim prej ukrepati v skladu z internimi pravili podjetja. Velja namreč pravilo: starejše kot so zapadle terjatve, težje jih je izterjati.

Delež zunanjega upravljanja terjatev v Sloveniji je znatno upadel

	2017	2016
Slovenija	16 %	29 %
Avstrija	43 %	50 %
Belgija	45 %	50 %
Bolgarija	44 %	44 %
Češka	38 %	/
Francija	53 %	58 %
Grčija	39 %	34 %
Hrvaška	44 %	44 %
Madžarska	47 %	51 %
Nemčija	35 %	45 %
Poljska	43 %	48 %
Romunija	49 %	42 %
Rusija	40 %	40 %
Slovaška	43 %	48 %
Španija	43 %	47 %
Švica	44 %	/
Velika Britanija	40 %	40 %

Kako v vašem podjetju upravljate terjatve? (Delež zunanjega upravljanja terjatev)
Baza: B2B

Ukrepi podjetij za več uspešno izterjanih terjatev

Podjetja so, podobno kot pri pričakovanjih o prilagoditvah plačilnih pogojev, tudi glede sprememb plačilnih navad dokaj pesimistična. **62 % jih je namreč prepričanih, da bodo plačilne navade v prihodnjih dveh letih ostale enake, slaba tretjina pa meni, da se bodo kljub vsemu izboljšale.** Če se osredotočimo le na optimistično tretjino podjetij, imajo za svoje prepričanje kar nekaj dobrih temeljev.

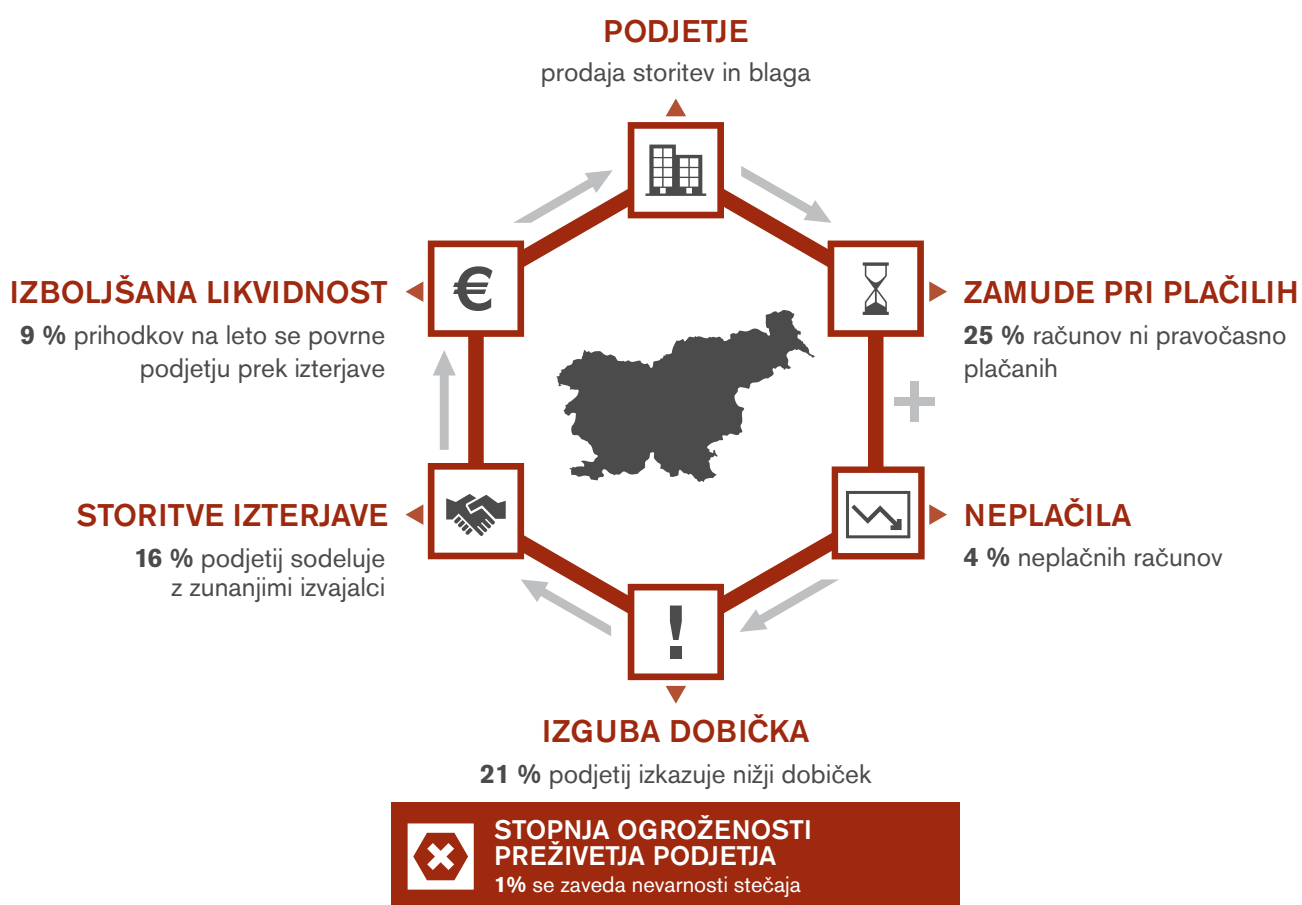
Prvi je nedvomno **digitalizacija**, katere pomembnost in koristi pri upravljanju terjatev in večjem deležu pravočasno plačanih računov je prepoznalo 48 % podjetij. Ko smo jih vprašali o stopnji digitalizacije v njihovem podjetju, je dobra tretjina anketiranih prepričanih, da so glede na druga podjetja dobro digitalizirani. 41 % podjetij ima postopek opominjanja v veliki meri ali celo popolnoma digitaliziran postopek opominjanja. Vseeno je še vedno (pre)velik delež tistih, ki imajo to področje digitalno podprto le delno (37 %), ter tistih, ki se opominjanja lotevajo ročno (19 %).

Med zanimivimi dejstvi glede neplačevanja zapadlih terjatev je tudi to, da 12 % podjetij meni, da so zamude pri plačilih posledica tehničnih razlogov, na primer zamenjave IT sistemov. Temu bi se z digitaliziranim postopkom upravljanja računov in terjatev lahko preprosto in učinkovito izognili.

Drugi dejavnik pa je, da **se vedno več podjetij zaveda pomena izterjanih terjatev in različnih učinkov na poslovanje podjetja oziroma na celotno gospodarstvo.** Eno pomembnejših dejstev je, da kar 46 % evropskih podjetij, ki so bila vključena v mednarodno raziskavo, zaradi neplačanih terjatev izkazuje manjši dobiček. V Sloveniji pa ta odstotek znaša 36. Še bolj pa bo direktorje in lastnike podjetij zanimalo, da se v povprečju kar 9 % letnih prihodkov podjetju povrne prek izterjave. **Če ta podatek v primeru najmanjšega podjetja v raziskavi prevedemo v zneske, dobimo 360 tisočakov.**

Pomen izterjave za slovensko gospodarstvo

Podatki veljajo za Slovenijo

Upravljanje terjatev: gonilo za rast podjetij

Podatki veljajo za Slovenijo

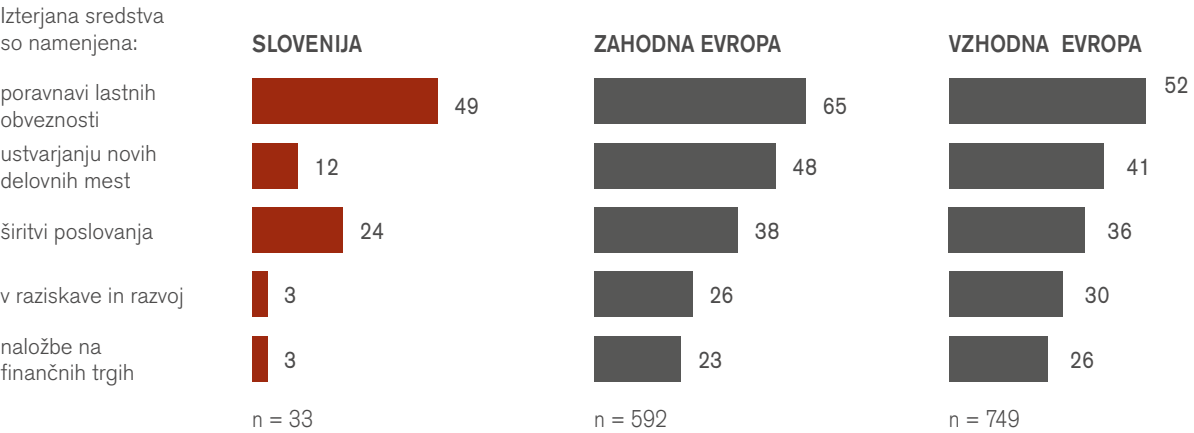
S pomočjo zunanjih partnerjev izterjana sredstva lahko podjetja porabijo na različne načine. Poleg poravnave lastnih obveznosti so ta sredstva pomembna za ohranitev in ustvarjanje novih delovnih mest, omogočajo širitev poslovanja ter investicije v raziskave in razvoj, ki so temelj konkurenčnosti podjetja v prihodnosti.

Tudi v tujini podjetja največji del izterjanega denarja namenjajo za poravnavo lastnih obveznosti, zelo

opazna pa je razlika na drugih področjih, kjer se obnašajo povsem drugače od slovenskih. Skoraj štirikrat večji delež namenjajo za zagotovitev in ohranitev delovnih mest (44 %), večji delež namenjajo tudi za širitev poslovanja (37 %). Največja razlika pa je vidna pri investicijah v raziskovanje in razvoj ter finančnih naložbah. V Sloveniji podjetja temu namenijo 3 % izterjanega denarja, v tujini pa kar 28 % oziroma 25 %.

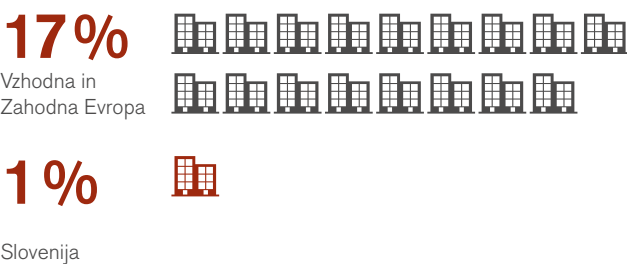
Učinkovito upravljanje terjatev

Izterjana sredstva so predvsem namenjena poravnavi lastnih obveznosti, v primerjavi z državami zahodne in vzhodne Evrope pa izstopajo predvsem velike razlike v višini sredstev, namenjenih za ustvarjanje novih delovnih mest, finančne naložbe ter raziskave in razvoj.

Odgovarjala so samo podjetja, ki sodelujejo z zunanjim izvajalcem za izterjavo.

Grožnja obstoja podjetja zaradi neplačanih terjatev

V Vzhodni in Zahodni Evropi se podjetja počutijo ogrožena zaradi obstoja slabih terjatev, medtem ko je v Sloveniji občutek ogroženosti minimalen.

Neplačane terjatve niso razlog za skrb

Raziskava je pokazala, da se slovenska podjetja zaradi slabih terjatev in stanja na področju plačilnih navad njihovih kupcev ne čutijo ogrožena in se v poslovnem okolju počutijo varna. Dejansko se zgolj 1 % slovenskih podjetij počuti ogroženih, medtem ko je prepoznavanje te nevarnosti v tujini drugačno. V tujini je slabe terjatve kot grožnjo obstoju podjetja prepoznalo v povprečju kar 17 % podjetij.

Koliko časa pa vi čakate na svoj denar?

Neplačane zapadle terjatve imajo pomemben vpliv ne le na poslovanje podjetja, ampak tudi na delovanje celotnega trga. Na nekaterih trgih velja, da je neplačevanje obveznosti sramotno in povsem nesprejemljivo, saj blati dobro ime podjetja, na drugih pa je tovrstna praksa nekaj povsem razumljivega in sprejemljivega. Podjetja, ki se nameravajo širiti na tuje trge, se morajo zavedati tudi tovrstnih specifičnih razmer na posameznih trgih. Med posameznimi državami so velike razlike glede plačilnih navad, a v povprečju so tuja podjetja boljši plačniki od slovenskih. Priporočljivo je, da podjetja preverijo plačilne roke v posameznih državah še pred vstopom na njihove trge, kajti spremembe plačilnih navad so tudi zaradi nizkih pričakovanj podjetij počasne.

A bolj kot poznati razmere na trgu je pomembno vedeti, kako se lahko podjetja plačilnim navadam prilagodijo. Zavedati se morajo pomembnosti učinkovitega upravljanja s terjatvami ter imeti preudarno politiko določanja plačilnih pogojev. Podjetje z natančno določenimi postopki bo imelo manj težav in večji delež pravočasno plačanih terjatev, še pomembnejše pa je, da zna poiskati učinkovite načine za izterjavo. Poleg digitalizacije poslovanja in opominjanja k večji konkurenčnosti podjetja veliko prispeva tudi pravi partner za upravljanje terjatev. Pri razmišljanju o svojih zapadlih neplačanih terjativah pomislite, koliko denarja predstavlja 9 % vašega letnega prometa in kaj vse bi lahko z njim naredili? Ste se mu res pripravljeni tako preprosto odreči?

EOS KSI, Upravljanje terjatev d.o.o.
Letališka cesta 33
SI-1000 Ljubljana

Telefon: +386 5 9076 033
Faks.: +386 1 3000 501
Web: si.eos-solutions.com
E-pošta: info@eos-ksi.si

With head and heart in finance

